

Column

Coen Teulings
Econoom

De strijd om de ruimte en de winst van de BBB

Opnieuw werd het politieke landschap bij de Provinciale Statenverkiezingen door elkaar geschud. Vier jaar geleden werd Forum voor Democratie uit het niets de grootste. Die score werd dit keer door BoerBurgerBeweging (BBB) nog ruimschoots overtroffen. Een vijfde van het electoraat heeft zijn afkeer van het kabinetsbeleid luid en duidelijk laten horen. Dit signaal valt niet te negeren, zoveel is zeker. Maar wat is het signaal precies? Wat zijn bijvoorbeeld de gevolgen voor de strijd om de ruimte?

Weliswaar is de BBB in alle provincies de grootste geworden, maar haar electorale basis is regionaal toch zeer scheef verdeeld. Waar de BBB landelijk ruim 18 procent van de stemmen haalde, was haar steun in Amsterdam en Utrecht minder dan 6 procent. GroenLinks is daar met afstand de grootste partij. Binnen de gemeente Amsterdam is de steun voor BBB ook weer zeer ongelijk verdeeld. In landelijke gebieden in Noord, Driemond en rond Weesp scoorde de BBB conform het landelijk gemiddelde. In de minder welgestelde delen van Amsterdam, de Westelijke Tuinsteden en de Bijlmer, is of Denk of de PvdA de grootste partij. De zege van de BBB is dus niet het protest van minima tegen het VVD-beleid.

In bijna alle andere universiteitssteden is het beeld vergelijkbaar. GroenLinks is de grootste partij, terwijl de score van de BBB ver achterbleef bij het landelijke gemiddelde. Hetzelfde geldt voor de 'crypto-universiteitssteden': Zwolle, Arnhem, Amersfoort, Haarlem, Den Bosch en Breda. Alleen in Enschede scoorde de BBB conform de landelijk trend. Het is te eenvoudig om te zeggen dat het succes van de BBB de opstand is van het platteland tegen de stad. Er wonen simpelweg te weinig mensen op het échte platteland om de monsterscore van de BBB te verklaren. Maar de regionale verschillen in de stembusuitslag zijn klip en klaar. De ergernis over de arrogantie van de Randstad beperkt zich niet tot stikstof en mest.

Die regionale verschillen hebben belangrijke gevolgen voor de strijd om

de ruimte. Juist waar GroenLinks sterk is, is de strijd om ruimte het meest pregnant. Ga maar na. De Nederlandse bevolking is de afgelopen twintig jaar met 10 procent gegroeid. Ons land is een van de snelste groeiers in Europa. Die groei verschilt echter sterk tussen regio's. Grosso modo geldt: hoe groter het aandeel GroenLinks en hoe kleiner het aandeel BBB, des te groter is de bevolkingsgroei. Utrecht, Groningen, Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Zwolle en Den Bosch zijn de afgelopen twintig jaar allemaal met 20 procent of meer gegroeid. In al die steden heeft de BBB beneden gemiddeld gescoord, en GroenLinks juist heel goed. In die steden zijn de huizenprijzen meestal ook veel sneller gestegen dan het landelijk gemiddelde. Omdat de bevolking in deze steden zoveel sneller is gestegen dan het landelijk gemiddelde, blijft er voor de rest van het land maar een bescheiden bevolkingsgroei over, gemiddeld 4 procent. De enige uitzondering op deze regel is Almere, waar de bevolking ook hard is gegroeid, maar waar de BBB 'gewoon' de grootste is geworden.

De grote nieuwbouwpoging ligt dus in 'de GroenLinkse steden', niet in 'het uitgestrekte achterland van de BBB'. In dat achterland hoeven niet op grote schaal akkers te worden omgeploegd om plaats te maken voor een Vinex-wijk. In grote delen van het achterland zijn de woningprijzen daar ook niet naar: de opbrengst van een extra vierkante meter weegt daar niet op tegen de bouwkosten. Daar zou nieuwbouw gemakkelijk contraproductief kunnen uitpakken: extra aanbod zet de waarde van bestaande woningen onder druk. Er is dus minder behoefte aan grondgebonden nieuwbouwwoningen voor gezinnen in het buitengebied dan aan kleine appartementen voor alleenstaanden in een stedelijke omgeving. De problemen van het achterland liggen ergens anders, precies zoals BBB-leider Caroline van der Plas het ook zelf verwoordde: de opgeheven buslijn, de sluiting van de laatste lagere school, kortom: de verschraling van het voorzieningenniveau.